

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3169/2023. (IV. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.967/2021/3. számú végzése, a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.180/2021/5. számú ítélete és a Váci Járásbíróság 11.P.20.791/2019/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (Lohn Ügyvédi Iroda) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Pfv.II.20.967/2021/3. számú végzése, a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.180/2021/5. számú ítélete és a Váci Járásbíróság 11.P.20.791/2019/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó elsődlegesen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, illetve – azzal összefüggésben – a XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló, ingatlan kiürítésére iránti perben a Magyar Állam mint felperes egy, az indítványozó használatában lévő váci ingatlan kiürítésére és birtokba bocsátására kérte kötelezni az indítványozót, arra hivatkozással, hogy az érintett ingatlan a tulajdonában áll. Az indítványozó viszontkeresetében a tulajdonjoga fennállásának megállapítását és tulajdonszerzéshez szükséges jognyilatkozat ítélettel való pótlását kérte, azzal, hogy a felperes tűrje e tulajdonjoga ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzését, továbbá annak megállapítását, hogy a bejegyzés alapjául szolgáló okirat kiadását a felperes jogellenesen tagadta meg; másodlagosan annak megállapítását, hogy az ingatlan meghatározott tulajdoni hányadát ráépítés jogcímén megszerezte; valamint harmadlagos kérelmében jogalap nélküli gazdagodás címén meghatározott összeg megfizetésére is kérte kötelezni a felperest. Az elsőfokú bíróság a felperes keresetének helyt adott, az indítványozó viszontkeresetét elutasította. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helyben hagyta; a bíróságok úgy foglaltak állást, hogy a perbeli ingatlan nem került az indítványozó tulajdonába.
- [4] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a jogerős ítélettel szemben. A Kúria a jogerős ítélet jognyilatkozat pótlására irányuló viszontkeresetet elutasító rendelkezése ellen előterjesztett felülvizsgálat kivételes engedélyezését megtagadta, mivel az indítványozó erre irányuló kérelmében foglaltak álláspontja szerint nem voltak elégségesek a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban Pp.) 409. § (2) bekezdés *a*) (a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása) és *b*) pontjában (a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége) írt feltételek fennálltának megállapításához. Megállapította továbbá, hogy bár az indítványozó a jogerős ítéletnek az ingatlan kiürítésére kötelező, valamint az indítványozó tulajdonjogának és a bejegyzési engedély jogellenes megtagadásának megállapítására irányuló viszontkereseti kérelmét elutasító rendelkezésével szemben is kezdeményezett felülvizsgálatot, azzal összefüggésben nem nyújtott be felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet. Hangsúlyozta, hogy mivel a felülvizsgálati kérelemmel érintett valamennyi kereset és viszontkereset vagyonjoginak minősül, az ezekre vonatkozó elsőfokú ítéletet pedig a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indokolásra utalással hagyta helyben, így azok tárgyában a Pp. 408. § (2) bekezdése alapján főszabály szerint nincs helye felülvizsgálatnak. Ezért az utóbbi felülvizsgálati kérelem vonatkozásában is csak a felülvizsgálat (kivételes) engedélyezése iránti kérelem alapján lett volna törvényi lehetőség a felülvizsgálati eljárás lefolytatására. Mindezekre tekintettel a jogerős ítéletnek az ingatlan kiürítésére kötelező, valamint az indítványozó tulajdonjogának és a bejegyzési engedély jogellenes megtagadásának megállapítására irányuló viszontkeresetet elutasító rendelkezése ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmet visszautasította.

- [5] Az indítványozó a Kúria végzésével szemben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Álláspontja szerint a bíróságok tévesen állapították meg, hogy az ingatlan nem tartozott az ő tulajdonába; hibásan következtettek ugyanis arra, hogy az érintett ingatlanak az apportálására korábban nem került sor. Nézete szerint a bírósági eljárás során bizonyította, hogy volt olyan szerződéses kötelezettségvállalás a felperes részéről, amely alapján az indítványozó tulajdonjoga bejegyzéséhez szükséges nyilatkozat megtételére köteles lenne; így a kért jognyilatkozat bíróság általi pótlására is lehetőség lett volna. A bizonyítékok okszerűtlen és iratellenes mérlegelésével és egyes bizonyítékok kellő értékelésének elmulasztásával megállapított tényállás alapján hozott döntések; a bíróságok jogértelmezései sértik a tisztességes eljáráshoz való alapjogát. A bírósági ítélettel történő jognyilatkozat-pótlás hiányában az álláspontja szerint apportálással már mintegy két évtizeddel korábban, még a jogelődje által megszerzett ingatlan-tulajdonjoga nem kerülhetett bejegyzésre, ennek következtében a Kúria végzése – valamint az első- és másodfokú ítélet – a tulajdonhoz való joga sérelmét is okozta. Az indítványozó utalt arra is, hogy az ügyében eljáró bíróságok által hozott döntésekkel összefüggésben az említett, és szerinte késégtelenül megállapítható alapjogi sérelmek következtében egyúttal a jogbiztonság [B] cikk (1) bekezdés], illetve az Alaptörvénynek a jogalkotói jogértelmezésre vonatkozó rendelkezése (28. cikk) is sérült. Ezen – számára Alaptörvényben biztosított jogot nem tartalmazó és ezért alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében nem elfogadható – alaptörvényi rendelkezésekre az indítványozó tehát csak másodlagosan, az érdemi vizsgálat esetén figyelembe veendő további indokolási elemként, nem pedig a támadott döntések alaptörvény-ellenessége megállapításának alapjául szolgáló rendelkezésekként hivatkozott. Kifejtette továbbá azt is, hogy álláspontja szerint a Kúria a támadott végzésével – amely ügyében a kivételes felülvizsgálatot nem tette lehetővé, és amelyre ezért az indítványozó a beadványában következetesen a korábbi bírói ítéleteket hatályukban fenntartó döntésként utal – olyan, az általa hivatkozott alapjogait korlátozó döntést hozott, amely nem felel meg az alapjogok korlátozhatósága szempontjából az Alaptörvényben előírt szükségesség-arányosság követelményének sem.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [7] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria támadott végzését 2021. december 15. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül, 2022. február 4. napján nyújtotta be az Alkotmánybíróságra.
- [8] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultsággal rendelkezik, a peres eljárás alpereseként pedig érintettsége nyilvánvalóan fennáll. Az indítványban sérelmezett, rendes jogorvoslattal már nem támadható, a felülvizsgálatot megtagadó kúriai végzés az Abtv. 27. § (1) bekezdése felvezető szövegének második fordulatában említett, az eljárást lezáró egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható.
- [9] 3.2. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntés(ek)e)t [a Kúria Pfv.II.20.967/2021/3. számú végzése; a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.180/2021/5. számú ítélete; a Váci Járásbíróság 11.P.20.791/2019/14. számú ítélete]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és azzal összefüggésben a XIII. cikk (1) bekezdése]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés(ek) alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg az(oka)t.
- [10] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság (vagylagos) tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.

- [11] Az Abtv. említett rendelkezésében írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és XIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően {a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89], 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; a tulajdonhoz való jog tekintetében lásd pl. 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [49]–[51]; 8/2021. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [126]; 25/2021. (VIII. 11.) AB határozat, Indokolás [99]}. A jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [12] A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja.
- [13] A rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható volt, hogy az indítvány alapjául szolgáló alapper központi kérdése az volt, hogy az indítványozó jogelődje, egy állami kereskedelmi vállalat privatizációjával létrejött részvénytársaság, illetve általa később az indítványozó megszerezte-e apportálás révén a perrel érintett, 1950 óta a felperes állam tulajdonát képező, de a privatizálásra került vállalat kezelésében és használatában – később pedig az indítványozó jogelődje, illetve az indítványozó használatában – lévő váci ingatlan. Az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján feltárt tényállás alapján egyöntetűen úgy foglalt állást, hogy a perbeli ingatlan – mivel annak helyrajzi száma az apportálás kapcsán nem került feltüntetésre a szükséges dokumentumokban – nem került apportálásra, így az indítványozó jogelődje, végső soron pedig az indítványozó tulajdonába; erre tekintettel nem volt lehetőség az indítványozói viszontkeresetek egyikének teljesítésére sem. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában (ismételten) hivatkozott arra, hogy az érintett ingatlan kapcsán szintén folyamatban volt közigazgatási perben született bírósági döntés indokolásában az ügyében másodfokon eljáró törvényszék közigazgatási bírósággént azt rögzítette a per tárgyát képező ingatlan tekintetében, hogy az tévedés, adminisztrációs hiba okán maradt ki az apportálásra kerülőként feltüntetett – és egyébként tulajdonába be is jegyzett – (jelentős számú) ingatlanok listájából; a tulajdonjog bejegyzéséhez szükséges jognyilatkozat pótlása pedig polgári eljárásban kezdeményezhető. Ezt – az alapperben eljáró bíróságok által elbírált – hivatkozását indítványában megismételve kifejtette azon álláspontját, amely szerint a bíróságok által a feltárt bizonyítékok alapján a tényállás megállapítása körében levont következtetésekkel nem ért egyet; az általa már a bírósági eljárásban is hivatkozott és elbírált érvek alapján azokat okszerűtlennek és iratellenesnek, a belőlük levont (szak)jogi következtetéseket pedig az indítványban hivatkozott alapjogait sértőnek tartja. A Kúria támadott végzése pedig amiatt, hogy annak értelmében felülvizsgálatra ügyében nem kerülhetett sor, a számára sérelmes első- és másodfokú ítéleteket valójában hatályukban fenntartó, ezért szintén alaptörvény-ellenes bírói döntésnek tekinthető.
- [14] Az Alkotmánybíróság elsőként a Kúria végzésével összefüggésben vizsgálta meg az indítványban foglalt érveket. Ezek alapján megállapította, hogy a Kúria a támadott eljárást lezáró, nem érdemi döntésében részletesen megindokolta, hogy álláspontja szerint az indítványozó által a – vagyoni jogi ügyben a Pp. 408. § (2) bekezdése alapján az első- és másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésen és indokoláson alapuló egybehangzó ítéletére tekintettel egyébként törvényileg kizárt – felülvizsgálat kivételes engedélyezését megtagadó, illetve visszautasító döntését milyen érvekre alapította.
- [15] Az indítványozó a Kúria ezen döntésével szemben – a fent bemutatott, alapvetően szakjogi, valamint a rendelkezésre álló bizonyítékok mikénti értékelésével összefüggő értelmezést igénylő kérdéseken túlmenően – önállóan is értekelhető érvelést nem terjesztett elő. Megállapítható volt továbbá az is, hogy számára valójában az alsóbb fokú bíróságok által hozott és a Kúria által felül nem vizsgált ítéletekben foglalt jogértelmezés okoz állítása szerint alapjogi sérelmet. A Kúria a támadott döntése indokolásában kifejtette, hogy álláspontja szerint az indítványozó által a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében felhozott érvek miért nem vetik fel a joggyakorlat egységessége vagy továbbfejlesztése biztosításának szükségessége kérdését, illetve miért nem minősülnek különös súlyúnak, vagy társadalmi jelentőségűnek (lásd: Kúria, Indokolás [22]–[27]).
- [16] Az Alkotmánybíróság a jelen ügy kapcsán is fenntartja azon következetes gyakorlatát, mely alapján a felülvizsgálat engedélyezése kapcsán a vonatkozó törvényi rendelkezésekben rögzített feltételek fennálltának, vagy fenn nem álltának megítélése a Kúria kizárólagos mérlegelésére bízott és hatáskörébe tartozó kérdés, amelynek

felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel. Úgyszintén az alkotmányossági szempontú vizsgálat keretein kívül megítélendő (ezen kívül szintén a Kúria által eldöntendő tény-) kérdés, hogy az indítványozó a másodlagos felülvizsgálati kérelmével összefüggésben terjesztett-e elő a felülvizsgálat engedélyezése érdekében az eljárási törvény által megkövetelt kérelmet.

- [17] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria támadott végzésével összefüggésben az indítványban foglaltak alapján érdemi vizsgálat lefolytatására nem volt lehetőség.
- [18] Mivel az indítványozó a Kúria végzésén keresztül az első- és másodfokú bírósági ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte az alkotmányjogi panaszában, az Alkotmánybíróságnak másodikként abban a kérdésben is állást kellett foglalnia, hogy az indítványban írt érvek alapján ezen döntések tekintetében folytatható-e érdemi vizsgálat. Ezek kapcsán az alábbiakat állapította meg.
- [19] Az indítványozó hivatkozott alapjogai sérelmét arra tekintettel állította, hogy álláspontja szerint „[a]mennyiben az eljáró bíróságok a kérelmeinkhez csatolt okiratokat teljes körűen és az általunk hivatkozott jogszabályi hivatkozásokkal összhangban értelmezték volna, úgy világossá vált volna számukra, hogy az általuk megállapított tényállással ellentétben volt olyan szerződéses kötelezettségvállalás felperes részéről, mely a tulajdonjogunk bejegyzéséhez szükséges nyilatkozat megtételére irányult, ennél fogva a felperestől kiadni kért jognyilatkozat bíróság általi pótlására is lehetőség volt”; valamint arra, hogy a közigazgatási per bírósága által tett egyes megállapítások alapján a járásbíróságnak és a törvényszéknek az ítéleteikben foglaltakkal ellentétes jogi következtetésre kellett volna jutniuk viszontkeresete teljesíthetőségének tárgyában. Mivel azonban a bíróságok az indítványozóétól eltérő (szak)jogi következtetésre jutottak mindezek kapcsán, álláspontja szerint az ezeket rögzítő bírói ítéletek a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, azzal összefüggésben és végső soron pedig a tulajdonhoz való joga sérelmét okozták.
- [20] Az Alkotmánybíróság a periratok alapján megállapította, hogy az eljáró bíróságok az ítéleteikben számba vették a tényállás megállapítása szempontjából lényegesnek tartott bizonyítékokat és az indítványozó által előadott érveket (beleértve a közigazgatási per ítéletéből hivatkozott megállapítást is), és az azokkal kapcsolatos mérlegelésükről és a levont szakjogi következtetéseikről részletes indokolás mellett számot adtak. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek, vagy éppen hiányosnak és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek. Az első- és másodfokon eljáró bíróságok az általuk feltárt tényállás és az alkalmazandónak ítélt jogszabályi rendelkezések alapján alakították ki azt a szakjogi álláspontot, amelyre ítéleteiket alapították, az Alkotmánybíróság pedig nem ténybíróság, és szakjogi kérdések eldöntésére vagy felülbírálatára sem rendelkezik hatáskörrel.
- [21] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is fontosnak tartotta ezért hangsúlyozni, hogy töretlen gyakorlata szerint a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [22] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által előadott érvelés az alsóbb fokú bíróságok ítéletei tekintetében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben nem alapozhatta meg az alkotmányjogi panasz befogadását. Mivel az indítvány a tulajdonhoz való jog sérelmét a bíróságok – az indítványozó szerint – tisztességes eljárást sértő döntése okán tartotta megállapíthatónak, erre az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatos panaszkelem tekintetében sem volt lehetőség.
- [23] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát a Kúria támadott végzése, vagy az első- és másodfokú ítéletek tekintetében megalapozhatná.

- [24] 4. Az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek nem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. március 21.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/471/2022.

